

ZARZĄDZENIE
REGIONALNEGO DYREKTORA
OCHRONY ŚRODOWISKA W GDAŃSKU

z dnia*27 lipca*..... 2023 roku

**w sprawie ustanowienia zadań ochronnych dla rezerwatu przyrody
„Skotawskie Łąki”**

Na podstawie art. 22 ust. 2 pkt 2 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 roku o ochronie przyrody (Dz. U. z 2023 r. poz. 1336) zarządza się, co następuje:

- § 1. Ustanawia się na 3 lata zadania ochronne dla rezerwatu przyrody „Skotawskie Łąki”, zwanego dalej „rezerwatem”.
- § 2. Identyfikację i ocenę istniejących i potencjalnych zagrożeń wewnętrznych i zewnętrznych oraz sposoby eliminacji lub ograniczania tych zagrożeń i ich skutków, określono w załączniku nr 1 do zarządzenia.
- § 3. Opis sposobów ochrony czynnej ekosystemów z podaniem rodzaju, rozmiaru i lokalizacji poszczególnych zadań określono w załączniku nr 2 do zarządzenia.
- § 4. Obszar rezerwatu objęty jest ochroną czynną.
- § 5. Zarządzenie wchodzi w życie z dniem podpisania.

Regionalny Dyrektor
Ochrony Środowiska
w Gdańsku

Anna Tehörzevska

Załącznik nr 1 do zarządzenia
Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Gdańsku
z dnia ...27...lipca..... 2023 roku

Identyfikacja i ocena istniejących i potencjalnych zagrożeń wewnętrznych i zewnętrznych oraz sposoby eliminacji lub ograniczania tych zagrożeń i ich skutków.

Lp.	Identyfikacja i ocena istniejących i potencjalnych zagrożeń wewnętrznych i zewnętrznych	Sposoby eliminacji lub ograniczania tych zagrożeń i ich skutków
<i>Zagrożenia istniejące wewnętrzne</i>		
1.	Odptyw wody poprzez rowy melioracyjne powodujący przesuszenie siedlisk i degenerację zbiorowisk torfowiskowych i łąkowych.	Utrzymanie i konserwacja zastawek blokujących wodę w rowach melioracyjnych oraz regulacja wysokości piętrzenia zastawek w zależności od potrzeb (w tym planowanych wykoszeń).
2.	Zaniechanie koszenia łąk powodujące ubożenie florystyczne oraz negatywne zmiany struktury fitocenozy łąkowych.	Ekstensywne koszenie łąk i usuwanie drzew i krzewów.
3.	Eutrofizacja łąk i torfowisk spowodowana nadmiernym rozwojem ryb bentosożernych, które poprzez swój niekontrolowany rozwój przyspieszają procesy uruchamiania się fosforu organicznego z dna jezior Lipieniec Duży i Lipieniec Mały.	Ograniczenie liczebności ryb bentosożernych poprzez ich kontrolowany odłów.
<i>Zagrożenia potencjalne wewnętrzne</i>		
4.	Nie stwierdzono	Nie wskazuje się
<i>Zagrożenia istniejące zewnętrzne</i>		
5.	Nie stwierdzono	Nie wskazuje się
<i>Zagrożenia potencjalne zewnętrzne</i>		
6.	Nie stwierdzono	Nie wskazuje się

Załącznik nr 2 do zarządzenia
Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Gdańsku
z dnia ..27.. lipca..... 2023 roku

Opis sposobów ochrony czynnej ekosystemów z podaniem rodzaju, rozmiaru i lokalizacji poszczególnych zadań.

Lp.	Rodzaj zadań ochronnych	Rozmiar zadań ochronnych	Lokalizacja zadań ochronnych ¹⁾
1.	Zapewnienie prawidłowego działania zastawek zlokalizowanych na rowach melioracyjnych oraz regulacja poziomu piętrzenia w celu umożliwienia koszenia łąk	<p>Utrzymanie 17 szt. zastawek w stanie zapewniającym ich prawidłowe funkcjonowanie. Niedopuszczenie do rozmycia brzegów rowów w sąsiedztwie zastawek – w razie konieczności uzupełnienie obrzeży gruntem rodzimym, ewentualnie wzmocnienie faszyną lub drewnianymi palikami.</p> <p>Możliwa ręczna regulacja wysokości zastawek w zakresie 5-20 cm poniżej poziomu gruntu w zależności od warunków wodnych przy zastawce.</p> <p>W terminie dwóch – trzech tygodni przed koszeniem dopuszczalna ręczna regulacja wysokości zastawek w celu obniżenia poziomu wody i umożliwienia koszenia. Po zakończeniu koszenia przywrócić poprzednie parametry zastawek.</p>	<p>Oddziały: 327f, 352a, 351h, 351i, 351j, 351b, 351k, 351l</p>
2.	Ekstensywne koszenie łąk i usuwanie drzew i krzewów z powierzchni łąk	<p>Na powierzchni ok. 25 ha.</p> <p>1) Na powierzchniach z wysiękiem wód oraz powierzchniach podmokłych kosić ręcznie;</p> <p>2) na pozostałych powierzchniach dopuszczalne wykaszanie mechaniczne przy użyciu sprzętu przystosowanego do pracy na terenie podmokłym i wyposażonego w dodatkowe koła</p>	<p>Oddziały: 300f (obrzeża jeziora Spokojnego), 300g, 300h, 300i, 327c, 327d, 327f, 328c, 351b, 352a</p>

¹⁾ Nadleśnictwo Bytów, obręb Golebia Góra, wg Według Planu Urządzenia Lasu na lata 2015-2024 oraz wg Powiatowego Zasobu Geodezyjnego i Kartograficznego w Bytowie - 2017.

		<p>zmniejszające nacisk opon na powierzchnię. Przy tym podczas koszenia nie należy wykorzystywać sprzętu mechanicznego naruszającego i niszczącego strukturę gleby;</p> <ol style="list-style-type: none"> 3) nie kosić od zewnątrz do środka płątów; 4) koszenie na wysokości ok. 15 cm (ponad warstwą mszystą); 5) wycinkę drzew i krzewów oraz późniejszych odrośli wykonywać równocześnie z wykaszaniem; 6) pozyskaną biomasę usunąć poza rezerwat bez użycia ciężkiego sprzętu w terminie do dwóch tygodni od wykonania zabiegu; 7) nie prowadzić jednocześnie wykaszania całej powierzchni poddawanej zabiegom. Obszar wykaszany podzielić na kilka mniejszych kwater; 8) podczas wykaszania każdego roku należy pozostawić inne powierzchnie nieskoszone (15-20 % całkowitej powierzchni koszonej). <p>Prace wykonywać corocznie w terminie od 15 lipca do 15 września.</p>	
3.	Kontrolowany odłów ryb bentosożernych - powodujących zmaczenie osadów dennych, w celu stworzenia korzystnych warunków dla rozwoju roślinności	<ol style="list-style-type: none"> 1) Odłów gatunków ryb bentosożernych i obcych przy użyciu sieci stawnych z wykorzystaniem łodzi wiosłowej również w okresie ich tarła i tuż przed nim, tak by nie dopuszczać do masowego rozrodu; 2) wypuszczanie wszystkich złowionych, zdrowych ryb drapieżnych, które eliminują mniejsze osobniki ryb bentosożernych; 3) odłów prowadzić bez stosowania zanęt. <p>Odłów prowadzić po okresie ochronnym ryb drapieżnych. Należy prowadzić kartę odłowa i odnotowywać ilość/szt. lub masę złowionych ryb, a także notować gatunek wypuszczonych ryb drapieżnych.</p>	Dz. ewid.: 4/1, 5 obr. Łupawsko

Uzasadnienie

Zadania ochronne dla rezerwatu przyrody zostały opracowane na podstawie art. 22 ust. 2 pkt 2 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 roku o ochronie przyrody (Dz. U. z 2023 r. poz. 1336). Zgodnie z art. 22 ust. 3 tej ustawy, przez zadania ochronne rozumie się wyszczególnienie ustalonych działań ochronnych, które wynikają z potrzeby przeciwdziałania stwierdzonym zagrożeniom i utrzymania celu ochrony rezerwatu.

Rezerwat przyrody „Skotawskie Łąki” został uznany na mocy rozporządzenia Nr 23/08 Wojewody Pomorskiego z dnia 7 listopada 2008 r. (Dz. Urz. Woj. Pom. Nr 123 poz. 2935). Obecnie rezerwat funkcjonuje w oparciu o zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Gdańsku z dnia 11 maja 2022 r. w sprawie rezerwatu „Skotawskie Łąki” (Dz. Urz. Woj. Pom. z 2022 r. poz. 2250). Celem ochrony w rezerwacie jest zachowanie mozaiki ekosystemów łąk wykształconych w dolinie rzeki Skotawy wraz z kompleksem jezior i torfowisk.

Jednym z zagrożeń dla rezerwatu „Skotawskie Łąki” są nieustabilizowane warunki wodne i przesuszenie fitocenoz torfowiskowych i łąkowych. Zagrożenie to jest skutkiem obecności licznych i ciągle czynnych rowów melioracyjnych drenujących teren rezerwatu. Na rowach, przed utworzeniem rezerwatu, zostały wybudowane zastawki piętrzące wodę, wyremontowane w roku 2017.

Prace dotyczące remontu zastawek w 2017 r. wykonane zostały przez Klub Przyrodników w ramach projektu LIFE11 NAT/PL/423 pt. „*Ochrona torfowisk alkalicznych (7230) w młodoglacjalnym krajobrazie Polski północnej*”; miały na celu spowolnienie odpływu wody z terenu rezerwatu oraz podniesienie jej poziomu na przesuszonych torfowiskach i łąkach. Przywrócenie i utrzymanie właściwego uwodnienia tych fitocenoz jest niezbędne dla zahamowania degradacji siedlisk i zbiorowisk torfowiskowych i łąkowych oraz regeneracji właściwej dla nich roślinności.

W ramach niniejszych zadań ochronnych możliwe jest utrzymanie zastawek i regulacja ich wysokości. Ma to na celu zapewnienie optymalnego uwodnienia torfowisk, a także zapobiec wlewaniu się wód rzeki Skotawy na torfowiska. Każdorazowo należy oceniać indywidualnie potrzebę regulacji wysokości zastawek i dokonywać jej ręcznie na wysokości określonej w zarządzeniu gwarantując przy tym spowolniony odpływ wód.

Ze względu na występujący okresowo wysoki stan wód, w przypadku powierzchni znajdujących się pod wodą, a przeznaczonych do zabiegów koszenia, 2-3 tygodnie przed wykonaniem zabiegów należy ręcznie obniżyć poziom wody. Po zakończeniu koszenia należy przywrócić poprzednie parametry zastawki.

W celu zachowania fitocenoz łąkowych konieczne jest ekstensywne koszenie oraz wycinanie drzew i krzewów na ich powierzchni. Zaniechanie koszenia łąk powoduje ubożenie florystyczne oraz negatywne zmiany struktury fitocenoz łąkowych. W celu przeciwdziałania temu procesowi należy kontynuować wykonywane od kilku lat koszenie na możliwie największej powierzchni w rezerwacie. Każdego roku należy pozostawić inne powierzchnie nieskoszone w celu utrzymania zróżnicowania gatunkowego i ochrony populacji gatunków roślin chronionych i zagrożonych.

W rezerwacie znajdują się powierzchnie wrażliwe, z wysiękami lub wodami źródłkowymi, na których należy prowadzić koszenie ręczne. W tym celu można użyć wykaszarek lub ciągnik jednoosiowy. Na pozostałych powierzchniach przeznaczonych do wykaszania zaleca się użycie sprzętu wyposażonego w dodatkowe koła zmniejszające nacisk opon na powierzchnię i nie niszczących struktury gleby (powstawanie kolein).

Wśród zagrożeń wskazanych przez autorów projektu planu ochrony jest eutrofizacja łąk i torfowisk spowodowana nadmiernym rozwojem ryb bentosożernych, które poprzez swój niekontrolowany rozwój przyspieszyły procesy uruchamiania się fosforu organicznego z dna jezior Lipieniec Duży i Lipieniec Mały. Bogata w fosfor woda spowodowała użyźnienie wód rzeki Skotawy oraz wpłynęła na pogorszenie stanu zbiorowisk w jej sąsiedztwie. Dlatego też w ramach działań ochronnych zmniejszyć należy ilość ryb bentosożernych poprzez ich odłów, co powinno w relatywnie krótkim czasie poprawić stan wód i umożliwić rozwój roślinności podwodnej.

Informacja o projekcie zadań ochronnych została zamieszczona w publicznie dostępnym wykazie danych, udostępnianym poprzez Ekoportal nr karty 404/2023.

W rezerwacie nie przewiduje się wykonania zadań ochrony czynnej gatunków roślin, zwierząt lub grzybów. W rezerwacie nie ma obszarów objętych ochroną ścisłą i krajobrazową.

Zadania sporządzono w oparciu o wniosek Pana Krzysztofa Kwietnia użytkownika rybackiego jezior Lipieniec Duży i Lipieniec Mały z dnia 30.05.2023 r. oraz dokumentację do planu ochrony rezerwatu przyrody „Skotawskie Łąki wykonaną przez Biuro Urządzenia Lasu i Geodezji Leśnej Oddział w Gdyni (M. Lewczuk i in. 2017).

Nadleśnictwo Bytów nie wniosło uwag do projektu zarządzenia (pismo z dnia 14.07.2023 r. , znak: ZG2.7212.12.2023.WK).

Generalny Dyrektor Ochrony Środowiska emailiem z dnia 25.07.2023r. wniósł uwagi do projektu zarządzenia. Uwagi zostały uwzględnione. Przeredagowano m.in. jedno z zagrożeń istniejących wewnętrznych, tak żeby odpowiadało sposobom eliminacji lub ograniczenia tych zagrożeń i ich skutków. Zagrożenie otrzymało brzmienie „*Eutrofizacja łąk i torfowisk spowodowana nadmiernym rozwojem ryb bentosożernych, które poprzez swój niekontrolowany rozwój przyspieszają procesy uruchamiania się fosforu organicznego z dna jezior Lipieniec Duży i Lipieniec Mały*”.